

Η ανάγνωση της ιστορίας του Εμφυλίου και ο αναλφαβητισμός της αυτοκρατορικής επιστήμης

Του Κωστή Παπαϊωάννου

«... ορισμένες παρεμβάσεις προέκριναν έναν συντηρητικό και αμυντικό λόγο, ο οποίος καταγγέλλει αντί να συνδιαλέγεται, κατεχόμενος από τη μεταφυσική αγωνία πως ... θα επιστρέψουμε στα "πέτρινα χρόνια" της μετά τη Βάρκιζα εποχής!»

«... ανάγοντας τη θεματολογία του σε ιερό - και όχι ιστορικό - αντικείμενο, ο λόγος αυτός προάγει ένα είδος συλλογικής πίστης, που δεν ανέχεται καμία παρέκβαση και δεν distάζει να κατακεραυνώσει δημόσια τις κριτικές προσεγγίσεις... »

«... Ο αποκλεισμός της φρέσκιας ματιάς, της καινούργιας ανάγνωσης, των νέων στοιχείων, δεν σημαίνει τίποτα άλλο από επιστημονική στειρότητα.»

« ... Όσοι προσδίδουν στον όρο αναθεώρηση αρνητικό περιεχόμενο, ξεχνούν πως αποτελεί ανάθεμα μόνο στον κόσμο του δόγματος και της τυφλής πίστης.»

«...οι εμφύλιοι, παράγουν μαζική βία και η μελέτη της είναι σημαντικό κομμάτι της γενικότερης έρευνας των εμφυλίων. Σε κάποιους δεν αρέσει η μελέτη της βίας. Τους παραπέμπουμε στην διεθνή βιβλιογραφία.»

«Η πραγματικότητα της εμφύλιας σύγκρουσης ... δεν καθορίζεται τόσο από το πόσο μόλβι καταναλώνεται στα πρακτικά των συνεδριάσεων ... αλλά κυρίως από το πόσο μόλβι ξερνούν οι κάνες των όπλων ».

« Ας μην ξεχνάμε, όμως, πως κεντρικό κριτήριο εγκυρότητας (Σημ. Κ.Π.: των απόψεων περί εμφυλίου !!!) αποτελούν οι δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά και εκδοτικούς οίκους όπου ισχύουν αυστηροί κανόνες επιλογής. Και από την άποψη αυτή, άλλοι υστερούν και όχι εμείς.»

"Δεν θα επιστρέψουμε στα πέτρινα χρόνια",

Στάθης Καλύβας, Νίκος Μαραντζίδης
ΤΑ ΝΕΑ, Βιβλιοδρόμιο, 16 - 17 / 10 / 2004 σ. 14

Έχουμε μιλήσει για τον εμφύλιο πόλεμο στον τομέα της ιστοριογραφίας. Έχουμε υποστηρίξει ότι δεν πρόκειται για μια συνηθισμένη διαμάχη για την εξουσία στον ακαδημαϊκό χώρο. Αποτελεί μια προσομοίωση πολιτικής σύγκρουσης και έχει σαν αιτία την ανάγκη ερμηνείας των πολιτικών αντιθέσεων στην ελληνική κοινωνία. Αντιθέσεων που οδήγησαν στις συγκρούσεις της δεκαετίας του '40 αλλά παραμένουν ουσιαστικά σε ισχύ και μπορούν ανά πάσα στιγμή να εκδηλωθούν, όπως στην Γιουγκοσλαβία, στο Ιράκ ή στην Παλαιστίνη.

Ο εμφύλιος της Ιστοριογραφίας είναι παράλληλος και παρόμοιος με την αντιτρομοκρατική εκστρατεία στον πολιτικό τομέα. Είναι όμως σαφέστερος ακριβώς γιατί οι εκπρόσωποι της αυτοκρατορικής εξουσίας στην πολιτική επιστήμη, νομίζοντας και οι ίδιοι ότι μιλούν για το παρελθόν, αφήνουν να διαγράφεται το πολιτικό παιχνίδι που παίζεται πάνω τους.

Οι γραμμές που ακολουθούν αφορούν μια χαρακτηριστική φάση αυτού του επιστημονικού εμφύλιου, από τις στήλες των ΝΕΩΝ. Άρχισε τον περασμένο Μάρτιο με αφορμή ένα το κοινό άρθρο των καθηγητών της πολιτικής επιστήμης, Νίκου Μαραντζίδα και Στάθη Καλύβα και κλείνει με ένα άλλο κοινό άρθρο των ίδιων απ' το οποίο τα δείγματα "επιστημονικού λόγου" που παραθέσαμε.

Αυτοκρατορική σύγχυση

Η αυτοκρατορική εξουσία έχει μια αντιφατική θέση πάνω απ' τις κοινωνικές αντιθέσεις και συγχρόνως μέσα σ' αυτές. Παρομοίως οι εκπρόσωποί της, καθηγητές Μαραντζίδα και Καλύβας, ενώ είναι μέρος της επιστημονικής κοινότητας μιλάνε, ούτε λίγο ούτε πολύ, σαν ex officio κριτές των αντιπάλων τους! Έτσι, παρουσιάζουν σαν θρίαμβό την έκβαση μιας φάσης της συζήτησης, στην οποία η άποψή τους συνάντησε, την αποδοκιμασία (κοινώς κράξιμο), του συνόλου σχεδόν των συζητητών και στο Συνέδριο για τους Δωσίλογους γλίτωσε προκαλώντας απλώς την γενική θυμηδία.

Τέτοιος θρίαμβος τους δίνει την "άνεση" να διαστρέφουν τις απόψεις των αντιπάλων τους και να τους λούζουν με ψυχογραφικούς χαρακτηρισμούς. Ωστόσο παρά το άνετο ύφος προσπαθούν εναγωνίως να διορθώσουν τις επιστημονικές ατασθαλίες του "δεκάλογου" και τις τρύπες των παρεμβάσεων τους και καταφέρνουν, φυσικά, να προδώσουν την πλήρη σύγχυση στην οποία βρίσκονται.

Σύγχυση όμως που αφορά σημαντικά ζητήματα. Αυτός είναι ο μόνος λόγος να ασχολείται κανείς μαζί τους.

Επιστήμη και μυθοπλασία

Η πλανητική εξουσία ισχυρίζεται πως είναι ο άξονας του καλού και όποιος δεν υποτάσσεται σ' αυτήν ανήκει στον άξονα του κακού. Οι καθηγητές Μαραντζίδα και Καλύβας ισχυρίζονται ότι είναι ο άξονας της επιστήμης και όποιος δεν συμφωνεί μαζί τους ανήκει στον άξονα της μυθοπλασίας. Ξεχνούν πως η αντίληψη της επιστήμης ως μυθοπλασία (αφήγηση) έχει ουσιαστικά (καλώς ή κακώς) νομιμοποιηθεί απ' την επιστημολογία και την φιλοσοφία της επιστήμης.

Άλλωστε χάρη σ' αυτή τη νομιμοποίηση επιβιώνουν ακόμα οι ίδιοι. Δεν μυθοποιούν μόνο το αντικείμενο των ερευνών τους αλλά τις ίδιες τις έρευνες. Η χρηματοδότηση τους στηρίχθηκε σε εκ των προτέρων μυθοπλαστικές ερμηνείες της βίας. Και τέλος ουδείς έχει αμφιβολία για το ποια θα είναι η δήθεν τυφλή ανάγνωση των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων.

Για να ερμηνεύσουμε, κατά την γνώμη τους, την δεκαετία του '40 χρειάζονται λεπτομερείς έρευνες, νομό - νομό! Αλλά πριν αρχίσουν, πολυβολούν την επιστημονική κοινότητα, με ερμηνείες προκειμένου να δικαιολογήσουν την σαθρότητα της λογικής τους. Και βολεύονται μια χαρά να γεμίζουν τα πολυβόλα τους με τις ερμηνείες των εκτάκτων στρατοδικείων.

Πολιτική και ιδεολογία

Για τους καθηγητές Μαραντζίδα - Καλύβα η πολιτική σαν πάλη για την εξουσία δεν υπάρχει. Η εξουσία ανήκει στις "ελίτ" και "ελίτ" είναι όποιος έχει εξουσία. Η βία δεν είναι μέσο άσκησης πολιτικής αλλά ανθρωπολογικό χαρακτηριστικό που το διαχειρίζεται η εξουσία για να διασφαλίζει την τάξη. Το καθήκον της επιστήμης επομένως είναι η έρευνα της βίας ως

αυτοδύναμου παράγοντα, η αποκάθαρσή της απ' την ιδεολογία και τελικά η κατανόηση της βίαιης συμπεριφοράς σε ταραγμένες καταστάσεις όπως των εμφυλίων.

Αυτό είναι σήμερα το επιστημονικό αντίστοιχο της αυτοκρατορικής πολιτικής στον τομέα της ιστορίας. Οι μελέτες για την αυτοδύναμη σημασία της βίας ελπίζεται ότι θα αποτελέσουν την ιδεολογική ραχοκοκαλιά της αυτοκρατορικής εξουσίας. Η βιβλιογραφία που επικαλούνται δεν γράφει πως το πρόβλημα της εξουσίας δεν είναι η χρήση της βίας αλλά η εσωτερική συνοχή του εξουσιαστικού χώρου. Αυτό θα το μάθουν μέσα στον κύκλο τους σύντομα και πικρά.

Επιστήμη και Πολιτική

Την πολιτική επιστήμη οι καθηγητές Μαραντζίδης - Καλύβας την εννοούν εφαρμοσμένη! Από τότε που ο Μαρξ ανέλυσε επιστημονικά την πολιτική, η αστική εξουσία φαντάστηκε ότι μπορεί να συνθέτει το πολιτικό σύστημα! Φυσικά δεν μπορεί, την βοήθησε όμως το όνειρό της να διορθώνει την πολιτική της. Την βοήθησε όσο το "υπεράνω" έμενε στα λόγια και στην πράξη αποδεχόταν την θέση της μέσα στο πολιτικό σύστημα.

Η αυτοκρατορία - και η αυτοκρατορική πολιτική επιστήμη - δεν μπορεί παρά να είναι και στην πράξη υπεράνω της κοινωνίας. Οι καθηγητές μας είναι ειλικρινείς όταν λένε ότι τηρούν ίσες αποστάσεις απ' τον Δωσιλογισμό και την Αντίσταση. Αλλά μέσα στην κοινωνία δεν υπάρχει θέση για "υπεράνω" της κοινωνίας. Και να θέλουν να κρατήσουν σε απόσταση τον δωσιλογισμό, αυτός δεν ξεχνάει (παράδειγμα το συνέδριο της Σαμοθράκης) την συγγενεία του μαζί τους.

Περιορίστηκαν αυτές εδώ οι σκέψεις στην προφανή πολιτική και επιστημονική αγραμματοσύνη της φρέσκιας ανάγνωσης της ιστορίας. Σε άλλη ευκαιρία θα μιλήσουμε θετικά για το ζήτημα. Οι συγκρούσεις του '43 ήταν εμφύλιες δεν ήταν όμως εμφύλιος. Αυτό μόνο οι Μαραντζίδης - Καλύβας ουσιαστικά αρνούνται να το συζητήσουν. Το αντικείμενο της συζήτησης, χάριν του οποίου (και μόνο) άλλωστε "ρέουν" οι αυτοκρατορικές χρηματοδοτήσεις, είναι ολόκληρο το πακέτο της μεταπολεμικής Ιστορίας και το πολιτικό περιεχόμενο των συγκρούσεών της.

Η επαναβεβαίωση της κοινωνικής νομιμότητας της σημερινής εξουσίας που αναζητείται αγωνιωδώς τα τελευταία χρόνια, δεν θα προκύψει από την δωσιλογική αναψηλάφηση του εμφυλίου του '43, στην οποία ελπίζουν οι Μαραντζίδης - Καλύβας. Αντίθετα αργά ή γρήγορα το θέμα θα φτάσει στο ζήτημα της εξουσίας, στο οποίο αυτοί είναι κουμπούρες και οι ένθεν κακείθεν του Ατλαντικού μεγάλοι, που σήμερα τους ενθαρρύνουν τότε θα τους ζητάνε τα ρέστα!